

LUKEMISSUJUVUUDEN TUKEMINEN

"Olen iloinen, kun olen saanut tutustua koulumaailmaan ja nähdä nykylasten elämää."

-Lukumummi-

"Nyt meni kolme lausetta peräkkäin ihan oikein!"

-Oppilas-

"Joka kerta, kun käyn lasten kanssa lukemassa, tunnen itseni tärkeäksi."

-Lukuvaari-

"Miks mulla ei oo lukumummiä?"

-Oppilas-

"Jokainen kohtamaani lapsi on tärkeä ja ainutlaatuinen."

-Lukumummi-

Sisällys:

YLEISTÄ	3
VAPAAEHTOISTOIMINNASTA LYHYESTI	4
Vapaaehtoisen oikeudet ja velvollisuudet	4
Lukumummien ja -vaarien vertaistapaamiset	5
LUKEMISESTÄ	6
Lukemaan oppiminen Suomessa	6
Mikä avuksi?	7
TOIMINTA KÄYTÄNNÖSSÄ	8
Ennen lukutuokioiden alkamista	8
Lukutuokioiden seuranta	9
LUKUTUOKIOT ALKAVAT	10
Tutustumiskerran kulku	
– ensimmäinen lukutuokio	10
Lukutuokioiden kulku jatkossa	11
Lukemisesta	11
LUKUTAVOISTA	12
LUKUKAUDEN PÄÄTTEEKSI	13
PULMATILANTEISTA	14
MUISTATHAN!	15
JOS HALUAT LOPETTAA	15
MUISTIINPANOSIVUT	16
YHTEYSTIEDOT	18
AIKATAULUT	19

Vleistä

Mukavaa, että tulet mukaan Lukumummi ja -vaari -toimintaan! Toivomme, että toiminnalla on positiivisia vaikutuksia niin teidän osallistuvien mummien ja vaarien kuin oppilaiden ja koulunkin arkeen. Lukumummit ja -vaarit lukevat kouluilla yhdessä niiden alakouluikäisten lasten kanssa, jotka tarvitsevat lisätukea lukemiseen.

Suomessa lapset oppivat yleensä helposti tarkan lukutaidon, mutta osalla lapsista on haasteita sujuvan lukutaidon saavuttamisessa. Lukemisen hitaus ja työläisyys näyttävät johtavan lukemisen välttämiseen, mikä lisää riskiä syrjäytyä koulutuksesta ja työelämästä.

Lukumummi ja -vaari -toiminnan tarkoituksena on tarjota lapsille lisää lukukokemuksia sekä innostaa heitä lukemisen pariin yhteisten lukutuokioiden avulla. Lukumummien ja -vaarien lukutuokioidet eivät korvaa opetusta tai erityisopetusta.

Lukutuokioiden lomassa syntyy luontevaa sukupolvien välistä kanssakäymistä, kun vapaaehtoiset mummit ja vaarit osallistuvat lasten arkipäivään. Lapset saavat säännöllisen kontaktin isovanhempiensa sukupolveen. Samalla toiminta lisää koulujen vuorovaikutusta lähiyhteisön kanssa. Lukumummit ja -vaarit puolestaan pääsevät kurkistamaan nykyajan koulumaailmaan ja tutustuvat lasten lukutottumuksiin. Lisäksi vapaaehtoisten joukossa on uusia tuttavuuksia.

Lukumummi ja -vaari -toiminta on kehitetty osana Niilo Mäki Instituutin Lukemissujuvuuden kehityksen tukeminen kouluiässä -hanketta. Toiminta kehitettiin yhdessä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Järvi-Suomen piirin kanssa Raha-automaattiyhdistyksen tuella vuosina 2012-2014.

Vapaaehtoistoiminnasta lyhyesti

VAPAAEHTOISEN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET

Vapaaehtoinen toimii tavallisen ihmisen ehdoilla ja taidoilla. Vapaaehtoisella on oikeus saada tehtävään liittyvää perehdytystä sekä ohjausta. Vapaaehtoinen ei koskaan korvaa ammattilaista eikä häneltä odoteta ammattilaisen taitoja. Toimintaan sitoudutaan itselle sopivaksi ajaksi ja itselle sopivalla tavalla. Vapaaehtoisen roolissa tärkeää on vaitiolovelvollisuus. Vapaaehtoinen kunnioittaa vapaaehtoistyössään saamia tietoja eikä levitä niitä ulkopuoliselle. Laki velvoittaa lasten kanssa toimivien vapaaehtoisen rikostaustan selvittämistä. Kysy lisää asiasta MLL:n yhteyshenkilöltäsi aloittaessasi toimintaa.

Lukumummit ja -vaarit ovat vakuutettuja toiminnan aikana sekä koulumatkojen osalta.

HUOM! Kaikilta Lukumummeilta ja -vaareilta pyydetään suostumus rikostaustan selvittämiseen.

Eettiset periaatteet pähkinänuoressa

Vapaaehtoisena toimit aikuisen roolissa.

Työsi ei korvaa ammattityötä kuten erityisopetusta tai tukiopetusta – olet mukana vapaaehtoisesti.

Toimintasi vapaaehtoisena on vuorovaikutuksellista ja merkityksellistä – olet meille ja kohtaamillesi ihmisille tärkeä.

Toimit yhdenvertaisesti ja kunnioittavasti
– kaikki kohtaamasi ihmiset ovat samanarvoisia.

Vapaaehtoisena sinua sitoo vaitiolovelvollisuus, mutta voit ottaa mahdolliset huolet puheeksi MLL:n ammattilaisten kanssa.

Lukumummina tai Lukuvaarina sitoudut siihen, ettet ilmaise ulkopuolisille etkä käytä hyväksesi tietoosi tulleita asioita, jotka liittyvät lapsen elämään. Sitoudut myös pitämään vertaisryhmätapaamisissa ilmi tulleet muiden lasten nimet ja tunnistetiedot salassa. Käytä vertaiskerroilla lapsesta mielellään jotain keksimääsi lempinimeä. Jos lapsi kertoo lukutuokiossa jotain huolestuttavaa, kerro siitä lapsen opettajalle.

Edellytys lukumummina tai –vaarina toimimiselle on rikosrekisteriotteen tarkastaminen (Laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä (148/2014)). Lukumummi ja –vaari –toiminta on lasten kanssa kahden kesken tapahtuvaa vapaaehtoistoimintaa. Lain mukaan vain yksi henkilö käsittelee rikosrekisteriotteita. Hän ei saa ilmaista tietoa otteen sisällöstä kenellekään. Otteesta tallennetaan ainoastaan saapumistieto, ei sisältöä. Otteesta ei oteta valokopiota ja alkuperäinen ote annetaan vapaaehtoiselle itselleen. Vapaaehtoinen antaa kirjallisen suostumuksen rikosrekisteriotteen tilaamiselle. Ote postitetaan otteen tarkastajalle. Saat otteen itsellesi, kun sen tarkistuksesta on tehty kuittaus.

LUKUMUMMIEN JA –VAARIEN VERTAISTAPAAMISET

Lukumummi ja –vaari –toimintaan kuuluu tärkeänä osana vertaistapaamiset, jossa pääsette jakamaan kokemuksia lukutuokioista ja toiminnasta. Tapaamiset ovat vapaaehtoisia, mutta suositeltuja. Vertaistapaamista sovitaan paikallisesti: missä ja kuinka usein kokoonnutaan ja mitä kokoontumisissa tehdään.

Lukemisesta

LUKEMAAN OPPIMINEN SUOMESSA

Suomessa kirjain-äännevastaavuus on lähes täydellinen: yhtä kirjainta vastaa yksi äänne. Siksi lapset oppivat nopeasti tarkan lukutaidon. 30 % lapsista (2018) lukee kouluun tullessaan, vaikkei virallista opetusta ole vielä annettu. Lukemisen pulmia on noin 5% oppilaista – joka koululuokalla on vähintään yksi, jolle lukeminen on haastavaa. Lukumummien ja -vaarien apu on siksi korvaamatonta!

Suomessa lapset oppivat lukemaan tarkasti, mutta osa jää hitaiksi lukijoiksi. Hitailla lukijoilla menee kaikkeen koulutyöhön enemmän aikaa. Tekstin lukeminen, tehtäväantojen lukeminen ja vaikkapa sanallisten matematiikan laskujen lukeminen on hitaampaa kuin luokkatovereilla. Valitettavasti lapset usein vertailevat itseään toisiinsa, josta voi seurata motivaatio-ongelmia. Jos lukeminen on takkuista, koulunkäynnistä tulee työlästä ja innostus vapaa-ajan lukemiseen usein laskee.

SUJUVA LUKUTAITO JA EPÄSUJUVA LUKEMINEN

Sujuva lukeminen on tarkkaa, nopeaa ja automaattista sekä ilmeikästä. Tarkkuus ei ole ongelma suurimmalle osalle oppilaista, vaan lukemisen ongelmat ilmenevät juuri lukemisen takkuisuutena.

Nopea lukeminen tarkoittaa eri tilanteissa erilaista nopeutta. Sitä, onko lukeminen hidasta, ei välttämättä kuule paljaalla korvalla. Koululla on erilaisia menetelmiä lukemisen sujuvuuden mittaamiseksi. Niiden avulla havaitaan ne oppilaat, jotka lukevat hitaammin kuin keskiverto-oppilaat. On tärkeä löytää ne oppilaat, jotka lukevat hitaasti, jotta heitä voidaan auttaa ja koulunkäynti olisi mutkatonta. Ilmeikkyyden tarkoittaa esimerkiksi sitä, että pitää tauon pisteen kohdalla, hengähtää pilkun kohdalla, ja huudahtaa, kun lauseen lopussa on huutomerkki. Hitaat lukijat eivät aina pysty ilmeikkyyteen, koska energia kuluu tekstistä selvän saamiseen. Tässä Lukumummit ja –vaarit voivat auttaa lasta antamalla mallin ilmeikkästä lukemisesta. Lukemisesta tulee silloin myös hauskaa, kun tekstiin tulee vivahteita.

Hidas ja mahdollisesti epätarkka lukeminen vaikeuttaa tekstistä selvän saamista. Erittäin hidas lukija ehtii jo unohtaa lauseen alun, kun pääsee loppuun. Luetun ymmärtämisestä tulee tällöin hankalaa eikä lukemisesta saa välttämättä nautintoa. Kun lapsi lukee sujuvasti, saa tämä selvää tekstistä ja ymmärtää lukemaansa.

Epäsujuva lukeminen on hidasta, takertelevaa tai arvailevaa. Lukija käyttää moninkertaisen ajan lukemistehtäviin luokkakavereihin verrattuna. Epäsujuva lukeminen voi johtaa siihen, että lukija alkaa vältellä lukemistilanteita eikä motivoidu lukemaan. Tästä seuraa yhä enemmän luetun ymmärtämisen vaikeuksia, koulunkäynnin työläisyyttä sekä motivaatio- ja itsetunto-ongelmia.

Arvaileva tyyli on hitailla lukijoilla aika yleinen: kun oppilas ei jaksaisi lukea lausetta loppuun, hän arvaa sanan tai lauseen lopun. Joskus lopputulos vaikuttaa lauseen ymmärtämiseen.

MIKÄ AVUKSI?

Lisääntynyt lukemismäärä, lukemisesta saatu palaute ja malli tekstien lukemisesta harjaannuttavat sujuvuutta. Tutkimuksiin perustuen, tämä toimintamalli edistää lukutaitoa, koska:

1. Lukumummit ja –vaarit tarjoavat mahdollisuuden säännölliseen lukemiseen – monikaan niistä, joilla on lukemisen pulmia, eivät lue vapaaehtoisesti.
2. Lukumummilta ja –vaarilta kuulee, miltä teksti sujuvasti luettuna kuulostaa. Lukutuokioissa käytetyt lukutekniikat ovat tutkimusperustaisia ja perustuvat siihen, että oppilas saa mallin lukemisesta.
3. Lukumummi ja –vaari tarjoaa korvaamatonta yksilöllistä huomiota ja kannustavaa tukea, jota ei välttämättä oppilas saa muualta.
4. Lukemisesta tulee jaettu kokemus, josta riittää keskusteltavaa. Motivaatio tarinaan syttyy, kun on toinen, kenen kanssa jakaa oivalluksia.

Toiminta käytännössä

ENNEN LUKUTUOKIOIDEN ALKAMISTA

ENSIMMÄINEN TAPAAMINEN KOULULLA JA LUKUTUOKIOIDEN AIKATAULU

Yhdistyksen tai piirin yhdyshenkilö ottaa kouluun yhteyttä. Tämän jälkeen saat opettajan yhteystiedot ja voit ottaa häneen perehdytyksen jälkeen yhteyttä. Tällöin sovitaan ensimmäisestä aloitustapaamisesta koululla. Ensimmäiseen tapaamiseen olisi hyvä varata aikaa kahdenkeskiseen tutustumiseen ainakin yhden välitunnin verran. Opettaja esittelee sinut luokassaan sekä opettajanhuoneessa joko aloitustapaamisessa tai myöhemmin. Varaudu esittelemään itsesi!

Tapaamisessa sovitaan lukutuokioiden aikatauluista ja niiden sijoittumisesta lukukauden ajalle. Oppilaan lukutaidon kehittymisen kannalta hyödyllisintä olisi pitää lukutuokioita säännöllisesti ja vähintään parin kuukauden ajan. Voitte kuitenkin yhdessä opettajan kanssa rakentaa aikataulusta molemmille sopivan.

Koulun arjessa yksi lukukertaa viikossa näyttää toimivan. Voi olla, että Lukumummilla tai -vaarilla on useampikin oppilas, joiden kanssa hän lukee kahden kesken kerran viikossa. Suositeltavaa on aloittaa yhden oppilaan kanssa kerran viikossa. Lukutuokiot voivat jatkua niin pitkään kuin opettajan kanssa olet sopinut.

OSALLISTUVAT LAPSET

Opettaja valitsee lukutuokioihin osallistuvat oppilaat. Opettajalle annetaan suositukseksi, että lukutuokioihin valittaisiin hitaita lukijoita ja sellaisia lapsia, jotka tarvitsevat innostamista lukemiseen. Suosittelemme että lukutuokiot pidettäisiin kahdenkeskeisinä - näin lukeminen ei jännitä ja oppilas saa aikuisen jakamattoman huomion.

KIRJAT

Opettaja valitsee yhdessä lasten kanssa kirjat ja tarvittaessa etsii ne kirjastosta. Kirjat voivat olla esimerkiksi kauno- tai tietokirjallisuutta, mutta ei oppikirjoja taikka tavutettuja kirjoja. Jos haluat olla mukana kirjojen valinnassa, kerro siitä rohkeasti opettajalle. Olisi hyvä, jos valittua kirjaa löytyisi aina kaksi kappaletta, toinen oppilaalle ja toinen Lukumummille tai -vaarille. Muistathan palauttaa kirjat opettajalle lukutuokioiden päättyessä!

TILAT

Opettaja varaa sopivan rauhallisen tilan lukutuokioita varten, mieluiten saman tilan jokaiselle tuokiolle.

TIEDOTUS

Opettaja tiedottaa oppilaiden vanhempia toiminnasta sekä kertoo koulun henkilökunnalle koululla vierailevasta Lukumummista tai -vaarista.

OPPILAAN KIRJANMERKKI

Lukutuokioihin osallistuville oppilaille annetaan kirjanmerkki. Kirjanmerkkiin lapsi saa sinulta tarran jokaisen lukutuokion jälkeen. Myös muiden kuin annettujen tarrojen käyttö on sallittua. Muistuta oppilasta ottamaan kirjanmerkki mukaan lukutuokioille. Lukutuokioiden loppuessa voit antaa säännöllisesti lukutuokioilla käyneille oppilaille lukudiplomit.

LUKUTUOKIOIDEN SEURANTA

Ilmoita lukukauden lopussa MLL:n yhteyshenkilölle, kuinka monen lapsen kanssa olet lukenut.

*"Lukutuokio
koulussa on
viikon kohokohta."*

-Lukumummi-

Lukutuokioiden alkavat

Tiivistettynä:

Lukutuokioiden ovat kahdenkeskeisiä ja ne kestävät noin 20-30 minuuttia. Toiminta on tarkoitettu 2.-6. luokkalaisten lapsille – tarkoituksena ei siis ole opettaa lukutaidon alkeita. Lukemisesta tulisi muodostua vähintään 2 kuukauden jakso, jotta vapaaehtoinen ja oppilas tulevat toisilleen tutuiksi ja lukutaidon kehitykseen ehditään vaikuttaa. Lukutuokioiden käytetään erilaisia lukemisen tapoja ja autetaan oppilaiden luetun ymmärtämistä erilaisin tekniikoin.

Pyrithän siihen, että ehditte opettajan kanssa vaihtaa kuulumiset ennen tai jälkeen lukutuokioiden. Ensimmäinen ja viimeinen lukukerta voidaan pitää luokassa, jotta tulet kaikille oppilaille tutuksi.

TUTUSTUMISKERRAN KULKU – ENSIMMÄINEN LUKUTUOKIO

Ensimmäisellä kerralla voi ennen lukemisen aloittamista rauhassa käyttää aikaa kahdenkeskiseen tutustumiseen sekä luettavan kirjan tutkimiseen yhdessä. Tutustumiseen voi käyttää myös erilaisia leikkejä. Voit katsoa vinkkejä MLL:n sivulta www.leikkipankki.fi.

Lapseen tutustuminen:

"Mitä harrastat? Millaisista leikeistä/peleistä tykkäät? Millaiset asiat kiinnostavat?"

"Miksi ylipäätään luetaan? Kaikkia taitoja voi harjoitella ja kehittyä niissä.

Esimerkiksi eri soittimien soitto tai jalkapallon pelaaminen".

"Miksi käyn täällä lukemassa kanssasi? Minusta on kiva tavata lapsia. Minulla on aikaa ja halua auttaa lapsia lukemaan sujuvammin ja ennen kaikkea innostaa lapsia lukemaan enemmän. Voimme yhdessä harjoitella tätä taitoa."

Voit myös muistella omia lapsuuden lukemiskokemuksia!

Kirjaan tutustuminen:

Katsokaa yhdessä päällisin puolin kirjaa, jota luette yhdessä.

"Oletko lukenut tätä kirjaa ennen? Oletko lukenut tätä kirjasarjaa ennen?"

"Olen itse tutustunut tähän kirjaan jo, ja tämä vaikuttaa hauskalta kirjalta."

Oma innostuneisuutesi tarttuu lapseen!

Voit myös muistella niitä kirjoja, joita itse luit lapsena.

LUKUTUOKIOIDEN KULKU JATKOSSA

Tutustumiskerran jälkeen lukutuokio sisältää enemmän lukemista. Kun istutte lapsen kanssa mukavasti vierekkäin, lukutuokio on hyvä aloittaa pienellä kuulumisten vaihdolla ja virittymisellä lukutuokioon. Voitte vaikkapa puhua päivän tapahtumista tai kertoa, mitä olette lukeneet kotona viikon aikana. Siitä on helppo edetä muistelemaan, mitä viimeksi yhteisessä kirjassa tapahtuikaan ja aloittaa kirjan lukeminen. Lukutuokion loppuun on hyvä varata hetki aikaa kirjan tapahtumista keskusteluun sekä tarran valitsemiseen kirjanmerkkiin.

LUKEMISESTÄ

ENNEN LUKEMISTA: Katsokaa yhdessä lapsen kanssa kuvat ja otsikot ja pohtikaa, mitä kappaleessa voisi tapahtua. Vaikka pääpaino on sujuvan lukutaidon harjoittelulla kohta esitettävillä tekniikoilla, yhtä tärkeää on virittäytyä tarinaan ja uppoutua tekstin maailmaan. Motivaatio ei synny mekaanisesta harjoittelusta, vaan on erittäin tärkeä koittaa löytää kullekin oppilaalle sopivat koukut, joista lukemisen kipinä syttyy.

LUKEMISEN AIKANA: Pysähtykää kuvien kohdalla, kappaleen vaihtuessa sekä lopussa hengähtämään ja jutelkaa luetusta. Mitä kuvissa on? Oliko luettaessa outoja sanoja? Muista kehua ja kannustaa oppilasta, kun pidätte taukoja. Hitaille lukijoille puolikkaan oppitunnin lukutuokio on iso rutistus.

KÄYTÄ ERI KERROILLA ERI LUKUTAPOJA VUOROTELLEN.

Lukutavat ovat: 1. Mallilukeminen, 2. Vuorolukeminen sekä 3. Yhdessä lukeminen.

LUE LUKUTAVOISTA LISÄÄ SEURAVALTA SIVULTA!

Lukutavoista

Lukutuokioissa käytetään erilaisia lukemistapoja. Lukemistapoja voidaan käyttää vuorotellen eri kerroilla niin, että yhden lukutuokion aikana käytetään yhtä tapaa ja seuraavalla kerralla toista tapaa. Jos joku lukutavoista tuntuu lapsesta erityisen hankalalta, tätä ohjetta voidaan soveltaa ja lukea niillä lukutavoilla, jotka lapsi hallitsee. Lukemisessa tärkeintä on päästä tekstissä eteenpäin. Jos lapsi tekee paljon virheitä, häntä voi pyytää lukemaan tarkemmin tai hidastamaan tahtia. Kaikkia virheitä ei tarvitse korjata. Jos kuitenkin sanan merkitys olennaisesti muuttuu ja vaikuttaa tekstin merkitykseen, voit osoittaa tätä väärin luettua sanaa sormellaan ja pyytää: "luetko tämän sanan uudestaan". Jos sanan lukeminen ei vielä onnistu, voit lukea sanan yhdessä lapsen kanssa. Kannustavan ja myönteisen ilmapiirin luominen on tärkeää! Lukuharjoituksen lisäksi lapsi saa näin toivottavasti kokea onnistumisen kokemuksia ja lukuiloa.

1. Mallilukeminen

Ennen lukemisen aloittamista katsotaan yhdessä kuvat, otsikot ja mietitään, mitä kappaleessa voisi tapahtua.

Pysähtykää kuvien kohdalla, kappaleen vaihtuessa sekä lopussa hengähtämään ja jutelkaa lukemastanne. Mitä kuvissa on? Oliko tekstissä outoja sanoja?

Muista kehua lasta lukemisesta ja keskittymisestä tarinaan!

Mallilukemisen ohjeet:

"Minä luen ensin koko sivun ja sinä seuraat sormella minun lukemistani omasta kirjastasi"

"Sitten on sinun vuorosi lukea sama sivu"

"Näin luemme vuorotellen tarinaa eteenpäin"

Vuorolukemisen ohjeet:

"Minä luen ensin lauseen ja sinä seuraat sormella minun lukemistani omasta kirjastasi."

"Sitten sinä luet lauseen ja minä seuran sinun lukemistasi."

"Näin luemme vuorotellen tarinaa lause kerrallaan."

2. Vuorolukeminen

Ennen lukemisen aloittamista: muistellaan, mitä kirjassa on viimeksi tapahtunut. Katsotaan yhdessä tulevan lukukappaleen kuvat, otsikot ja mietitään yhdessä, mitä kappaleessa voisi tapahtua.

Pysähtykää kuvien kohdalla, kappaleen vaihtuessa sekä lopussa hengähtämään ja jutelkaa lukemastanne. Mitä kuvissa on? Oliko tekstissä outoja sanoja?

Muista kehua lasta lukemisesta ja keskittymisestä tarinaan!

3. Yhdessä lukeminen

Ennen lukemisen aloittamista: katsotaan yhdessä kuvat, otsikot ja mietitään yhdessä, mitä kappaleessa voisi tapahtua.

Pysähtykää kuvien kohdalla, kappaleen vaihtuessa sekä lopussa hengähtämään ja jutelkaa lukemastanne. Mitä kuvissa on? Oliko tekstissä outoja sanoja?

Muista kehua lasta lukemisesta ja keskittymisestä tarinaan!

Yhdessä lukemisen ohjeet:

"Luemme yhteen ääneen hitaasti tarinaa eteenpäin.

Pidetään pieni tauko aina pisteen kohdalla."

"Kannattaa seurata sormella lukemista, näin!" (muista näyttää itse koko ajan lukiessasi mallia)

"Näin saamme luettua tarinaa eteenpäin yhdessä."

Muistathan huomioida lapsen näkökulman kaikkien lukutuokioiden aikana. Kun lapsi aloittaa lukutoiminnassa, hän tutustuu myös uuteen aikaan. On tärkeää, että lapsi kokee lukuhetken mukavana, kannustavana ja turvallisena.

SILLOIN TÄLLÖIN ON HYVÄ PYSÄHTYÄ MIETTIMÄÄN SEURAAVIA KYSYMYKSIÄ:

Kuinka luon myönteistä ja rohkeaa ilmapiiriä?

Millä tavoin – esimerkiksi ilmein, elein, sanoin tai äänensävyin – voit viestiä lapselle ystävällisyyttä ja hyväksyntää?

Miten voit kannustaa lasta lukemisharjoitteiden parissa?

Lukukauden päätteeksi

Muistathan antaa lapselle lukudiplomit. Voit myös halutessasi sopia opettajan kanssa ajan palaverille, jossa keskustellaan, miten lukeminen on lukukauden aikana mennyt ja jatketaanko toimintaa seuraavana lukukautena. Olethan yhteydessä myös alueesi MLL-yhteyshenkilöön.

Pulmatilanteista

Tässä esitellään muutamia pulmatilanteita sekä mahdollisia ratkaisuja niihin. Suurimmasta osasta lukutuokioiden pulmatilanteita selviää lasta kehumalla ja kannustamalla. Lisäksi aina voi ottaa asian rohkeasti puheeksi luokanopettajan kanssa.

1. TULIN KOULULLE, MUTTA OPETTAJAA TAI OPPILAITA EI NÄY

Koulun rehtoria on informoitu Lukumummi ja -vaari –toiminnasta ja opettajia on pyydetty kertomaan toiminnasta myös muille opettajille. Nykäise siis jotakuta hihasta ja pyydä neuvomaan oman luokkasi opettajan luokse. Luokalla on yleensä sijainen opettamassa, mikäli opettaja on jostain syystä poissa koulusta. Sijaisopettajat eivät välttämättä tiedä toiminnasta, mutta hänelle voi kertoa lukutuokiosta ja sanoa, että ne on hyvä pitää ajallaan.

2. OPPILAS ON HALUTON LÄHTEMÄÄN LUKEMAAN TAI KIELTÄYTYY LUKEMASTA

Luokanopettaja on apuna oppilaan lähettämisessä lukutuokioon. Oppilaan haluttomuus voi johtua esimerkiksi väsymyksestä tai jostakin aiemmin koulupäivän aikana tapahtuneesta asiasta. Syynä voi olla myös jokin muu ohimenevä tilanne, joka saadaan ratkaistua yhdessä luokanopettajan kanssa. Jos oppilas kieltäytyy lukemasta, voit jutella hänen kanssaan jostain muusta kuin kirjan sisällöstä, vaikkapa menneen viikon tapahtumista tai harrastuksista. Pieni leikkihetkikin voi auttaa. Oppilas innostuu luultavasti lukemisesta hetken kuluttua. On tärkeää muistaa kannustaa ja innostaa oppilasta. Lukutuokioiden on tarkoitus olla rentoja ja lämminhenkisiä hetkiä yhdessä luotettavan aikuisen kanssa.

3. OPPILAS HALUAA PÄÄTTÄÄ LUKUTUOKION AIKAISEMMIN

Kannusta oppilasta jatkamaan ja kerro hänelle, kuinka hyvin hänellä on tähän mennessä mennyt. Voitte valita kirjasta sopivan pituisen pätkän, jonka hän lukee ennen tuokion päättymistä. Voit luvata oppilaalle lukevasi lopuksi ääneen, niin että hän voi vain seurata sinun lukemaasi omasta kirjastaan.

4. OPPILAAN ON VAIKEA KESKITTYÄ TAI LUKEMINEN ON ERITTÄIN TAKKUISTA

Myös tällaisissa pulmatilanteissa kehuminen ja kannustaminen auttavat. Lukeminen voi tuntua alussa hieman työlämmältä, mutta lukeminen sujuu usein paremmin oppilaan päästessä vauhtiin. Voitte myös lyhentää luettavia pätkiä tai pitää lukutuokion aikana enemmän hengähdystaukoja. Oppilaan rohkaiseminen on tärkeää. Keskittymiseen auttaa, kun sovitte etukäteen, minkä pituisen pätkän seuraavaksi luette. Jos kirja tuntuu liian hankalalta, voit keskustella asiasta luokanopettajan kanssa ja tarvittaessa vaihtaa kirjan lapselle paremmin sopivaksi.

5. OPPILAS EI VASTAILE KYSYMYKSIIN EIKÄ HALUA JUTELLA

Jotkut oppilaista ovat ujompia kuin toiset ja tarvitsevat enemmän aikaa tutustuakseen. Vaikka alussa tuntuksikin siltä, että ei oppilas lähe keskusteluihin mukaan, tilanne korjaantuu luultavasti tuokioiden edetessä. Jatka vain reippaasti jutustelua!

6. JOKIN MUU ONGELMATILANNE

Kaikkiin pulmiin löytyy kyllä ratkaisu yhdessä luokanopettajan kanssa. On tärkeää, että kerrot aina rohkeasti huolesi! Lukutuokion voi tarvittaessa keskeyttää, mikäli tilanne niin vaatii. Menkää silloin yhdessä takaisin oppilaan luokkaan ja pyytäkää opettajaa neuvottelemaan tilanteesta käytävään.

Muistathan!

Sovi opettajan kanssa käytännön asioista (kuinka usein ja mihin aikaan tulet koululle, mitä luetaan ja kuinka monta kertaa yhden lapsen kanssa luetaan lukukauden aikana).

Ilmoita aina suoraan opettajalle, jos sairastut tai joudut muusta syystä olemaan pois.

Muista lukukauden päätteeksi ilmoittaa MLL:n yhteyshenkilölle kuinka monta kertaa ja monenko lapsen kanssa olet käynyt lukemassa.

Jos haluat ja jaksat lukea useamman lapsen kanssa, sovi opettajan kanssa että lapset tulevat vuorotellen lukutuokiolle tai joku muu toimiva järjestely. Lapsi hyötyy lukutuokiosta eniten jos hän on yksin mummin tai vaarin kanssa, eikä tarvitse jännittää muiden lasten edessä äänen lukemista.

Jos haluat lopettaa tai pitää tauon

Mikäli haluat lopettaa Lukumummina tai -vaarina toimimisen, ilmoita siitä sekä opettajalle että MLL:n yhdistykselle tai piirin yhteyshenkilölle. Voit olla mukana niin kauan kuin haluat. Itseään ei kuitenkaan saa väsyttää vapaaehtoistyössä, vaan sen tulisi tuntua mielekkäältä lisältä arjessasi. Elämäntilanteet saattavat muuttua ja joskus tauon pitäminen on paikallaan.

Muistiinpanoja

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.

Muistiinpanoja

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

Tärkeitä tiedot:

KOULUN TIEDOT

Koulun nimi: _____

Koulun osoite: _____

Luokanopettaja: _____

Sähköpostiosoite: _____

Puhelinnumero: _____

LUKUTUOKION AJANKOHTA

Päivämäärä ja kellonaika: _____

PAIKALLISKOORDINAATTORISI

YLEISET YHTEYSTIEDOT

lukumummit@nmi.fi

www.lukumummitjavaarit.fi

instagram.com/lukumummit/

facebook.com/lukumummitjavaarit

*Me lukumummit
ja -vaarit välitämme
lasten oppimisesta!*

